

IŞİD tarih yağmacılığını iş edindi

CEM ERCİYES

Radikal Hayat / 02/09/2014

IŞİD Suriye ve Irak'ta tarihi eser yağmacılığını bir gelir kapısına dönüştürdü. Antik kentlerde kazılar yapılmasını teşvik ediyor ve satışlardan pay alıyor. İddialara göre bütün eski eserler Türkiye üzerinden dünyaya yayılıyor

Savaşan tarafların tarihi yapıları karşı kayıtsızlığına, otorite boşluğundan faydalanan uluslararası kaçakçılar da eklenince tarih yağması akıl almaz boyutlara ulaşmış durumda. Binlerce yıllık tarihi alanlar, sistematik biçimde yağmalanıyor. Devlet güçleri ve muhalifler bu yağma ve yıkıma karşı birbirlerini suçlarken, bölgenin karanlık gücü IŞİD bu konuda da pervasız. Bir süredir Suriye'de tarihi eser yağmasını sistematikleştirip gelir kapısına dönüştüren IŞİD'in benzer şekilde Irak'ı da talan etmesinden korkuluyor.

IŞİD'in kendi inancı dışındaki hiçbir şeye saygısı olmadığı, Şii türbelerini ve camilerini, Hristiyanlara ait kiliseleri bombalayıp yıkmaktan çekinmediği hatta bunu vazife bildiği herkesin malumu. Taşınmaz kültürel mirası yıkıp geçen örgüt, taşınabilir olanları ise Batılı kaçakçılara satmakta bir sakınca görmüyor. Son bir kaç aydır uluslararası basında bu konuda çıkan haberler dehşet verici. IŞİD'in en önemli gelir kapısının tarihi eser yağması olduğunu söyleyenler bile var. Bunlara göre örgüt başlıklar ve zorla topladığı vergiler kadar tarihi eser yağmasından da para kazanıyor ve faaliyetlerini böyle finanse ediyor.

Kontrolündeki bölgelerde kazı yapılmasını teşvik ediyor. Bulunan her şey uluslararası kaçakçılar yardımıyla Batı piyasalarına gönderiliyor. Başlarda IŞİD militanları bizzat bu yağmaya katılıyordu. Ancak egemenlik alanında 'devlet' ilan eden örgüt, daha sistematik davranmaya başladı. Kazı alanlarında militanlar denetim yapıyor ve kaçakçılardan, beşte bir yağma vergisi alınıyor. The Guardian'ın haberine göre IŞİD sadece AL-Nabuk bölgesinde çıkartılan, kimisi 8 bin yıllık tarihe sahip eski eserlerden 36 milyon dolar kazandı. Örgüt Irak'ta bazı bölgeleri ele geçirince, ABD işgalinin kültürel yıkımını telafi edememiş bu ülkede yeni bir endişe dalgası yayılmaya başladı. Irak Turizm Bakanlığı'nın geçen ay yaptığı açıklamaya bakılırsa şimdiden 4500 civarında tarihi eser tahrip edilmiş ya da kaçırılmış vaziyette. Bakanlık ayrıca aşiretlere ve UNESCO'ya "Aşur, Hadar ve Nemrud şehirlerinin korunması çağrısında bulundu...

Suriye'de Dünya Mirası listesine girmiş altı yer var ve ülkenin tarihi mirasının yüzde doksanının çatışma alanları içinde kaldığı söyleniyor. Uzunca bir süredir devam eden mesele öyle bir boyuta ulaşmış durumda ki bir süre önce ICOM (Uluslararası Müzeler Birliği) acil koduyla bir rapor yayımladı. Burada Suriye'deki tehdit altındaki kültürel objelerin bir listesi yer alıyor ve dünyadaki tüm müzeler, koleksiyoncular, müzayede evleri bu ve benzeri eserleri alıp satmamak konusunda uyarılıyor. ICOM çok kültürlü yapısıyla dünya mirasına katkıda bulunan Suriye'nin kültürel birikiminin yok olma tehlikesi karşısındaki endişesini belirtiyor; tabii anlayana. Çünkü açık ki bu ticaret batılı koleksiyoncuların bitmek bilmez iştahından besleniyor.

GOOGLE FOTOĞRAFLARI HER ŞEYİ GÖSTERİYOR

Apamea 2012...

Apamea 2013...

İnternette kolayca bulabileceğiniz Google fotoğraflarında, bir yıl içinde çok önemli ören yerlerinin nasıl köstebek tarlası gibi delik deşik edildiğini görebiliyorsunuz. Temmuz ayında bu fotoğrafları yayımlayan National Geographic, Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Suriye'deki Apamea antik kentinin halini gözler önüne serdi. (Trafficing Culture'da daha detaylı görüntüler var!) Bu önemli Roma kenti adeta iki bin yıldır görmediği bir yağmaya maruz kalmış durumda. 2011'deki Google görüntülerinde antik kentin bulunduğu alanda her şey sakin. Bir yıldan az bir süre sonra Nisan 2012'de ise kentin kaçak kazılar sırasında açılan çukurlarla tam anlamıyla köstebek tarlasına dönüştüğü görülüyor. Kenti tarumar eden soyguncuların buldukları eserleri Batılı koleksiyonculara aktardıkları kesin. Otorite boşluğundan beslenen bu yağmanın bir benzerinin şu sıralar IŞİD tarafından yürütüldüğü düşünülüyor.

IŞİD dünyanın en zengin terör örgütlerinden biri. Tahminlere göre kontrol ettiği eski eser kaçakçılığı bir milyar dolar düzeyinde. UNESCO 'savaş antikalari' adını verdikleri, çatışmalı alanlardan kaçırılan eski eserlerin dünya çapında yıllık 2.2 milyar dolarlık bir yasa dışı piyasa oluşturduğunu hesaplıyor. İşin kötüsü, savaşçı gruplar bunun farkına vardıkça rakam büyüyor. Bu, silah ve uyuşturucudan sonra en büyük üçüncü suç piyasası!

IŞİD-TÜRKİYE HATTI

Bir dönem Şam'daki restorasyon merkezinin yöneticiliğini yapan Prof. Amr Al-Azm, bölgeyi iyi tanıyan bir arkeolog. Şimdi ABD'de yaşıyor ve konuyla ilgili görüşlerine başvurulan biri. Al Azm'ın en son Chasing Afrodite kitabının yazarı Jason Felch'in internet sitesinde bir söyleşi çıktı. Al-Azm'a göre Suriye devleti de yağmaya göz yumuyor. IŞİD ise hükmettiği bölgedeki insanlara tarihi eserleri arayıp satabileceklerini söylüyor, tabii vergisini ödemek koşuluyla. Bu nedenle bölgeye aralarında Türkler'in de olduğu pek çok eski eser kaçakçısı neredeyse buldozcerileriyle dalmış vaziyette.

Al Azm'ın verdiği bilgilere bakılırsa Türkiye'nin ve Türkler'in bu utanç verici hikayede rolleri büyük. Kaçakçılık otobanı Türkiye'den geçiyor. Bütün eski eserler Türkiye üzerinden dünyaya yayılıyor. "İç savaş başladığında bazı uluslararası eski eser tacirleri Suriye'ye gelmişti ama kısa sürede bölge onlar için çok tehlikeli bir hal aldı. Şimdi bu insanlar sınırın ötesinde Türkiye'de bekliyor. Suriye'ye artık sadece Türkler gelebiliyor. Yerel satıcılarla buluşup, eserleri Türkiye'ye taşıyorlar. Eski eser

ticaretinin en önemli merkezlerinden biri Suriye tarafındaki Tal Abiab, burası Urfa'ya yakın. Kilis de büyük bir kaçakçılık merkezi. Orada el değiştiren eserlerin nereye gittiğini ise bilmiyoruz." diye anlatıyor. Yine Al-Azm'a göre ünlü ören yerleri bazı koleksiyoncuların siparişiyle yağmalanıyor. Mesela hala rejimin kontrolünde olan Palmyra'daki Üç Kardeşler Mezarı gibi...

Bölgedeki savaşların yol açtığı ölüm, göç, yıkım o kadar büyük ki işin kültürel boyutu yine daha sonra hayıflanılacak bir mesele olarak arka planda bırakılıyor. Yağma ve talan, o topraklarda yaşayanların kimliğini de yok eden acımasız bir süreç. Uzun vadeli etkisi telafi edilemeyecek bir facia. Türkiye'nin savaşçılara olduğu gibi kaçakçılara da göz yumduğu iddiaları ise korkunç. Keşke 'inanılmaz' diyebilseydik...

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)